

Oponentský posudek bakalářské práce Ester Bognárové „Proměny časopisů pro děti a mládež vydávaných před a po roce 1989“

ÚČLK FF UK v Praze, obor český jazyk a literatura

Bakalářská práce Ester Bognárové se zaměřuje na popis a analýzu dvou časopisů pro děti a mládež, které jsou „stálicemi“ na české kulturní scéně. Téma jakkoli se zdá být v rámci literární vědy tématem spíše marginálním, potvrzuje svou životaschopnost a výpovědní schopnost. Jedná se totiž o časopisy, které vycházejí více než 50 let (Mateřídouška byla založena v roce 1945, ABC 1957) a měly tedy potenciál ovlivňovat několik generací dětí, případně částečně i podobu tzv. dětské literatury. Z toho důvodu je zajímavé sledovat proměny těchto časopisů, protože jejich podoby byly vedle výše uvedeného i jistou odpovědí na poptávku čtenářstva a mohly by tak odkazovat i na proměňující se charakter mladých čtenářů.

Bakalářská práce na sebe upozorní již svým rozsahem, minimální rozsah požadovaný u bakalářských prací výrazně překračuje, čítá 175 stran. Rozsah je ale třeba hodnotit v souvislosti s tím, jak je naplněn. Zaměřme se tedy především na funkčnost nebo nefunkčnost takového řešení práce. Do určité míry se jedná o detailní práci rešeršní, jsou analyzovány časopis Mateřídouška a ABC mladých techniků a přírodovědců od doby jejich vzniku po současnost, jsou popisovány vybrané ročníky po pětiletých intervalech. Při popisu vybraných ročníků se autorka pevně drží na začátku zavedené struktury, kapitoly vždy obsahují části jako je Obsah, Politika a ideologie, Literatura, Výtvarná a grafická stránka, ke každému z charakterizovaných ročníků je pak připojeno ještě stručné shrnutí. Ve velké většině práce seznamuje formou výčtu s obsahy vybraných ročníků nebo způsobem vedení a zavádění jednotlivých rubrik. Na textu studie je vidět detailní a pečlivé zaobírání se vybranými časopisy. Z tohoto pohledu se možná ukazuje důvod pro tak značný rozsah textu práce, smysl takového rozboru se totiž ukáže až při srovnání více let časopisecké tvorby, tedy pro charakter této práce bylo nutné zmapovat velké množství materiálu, aby na základě popisnosti mohly některé jevy vystoupit do popředí, bylo by možné mluvit o práci jako o mozaice, jejíž tvar se ukáže až z nějaké větší perspektivy, ale je do ní třeba zasadit hodně „kamínků“. Domnívám se ale, že čtenář má být seznámen až s výslednou podobou mozaiky a jejími závěry, nikoli s průběhem celé rešeršní činnosti. Myslím, že by pro autorku stálo za úvahu, zda práce v tomto ohledu neměla být určitým způsobem, řečeno počítačovou terminologií, zkomprimována.

Přivítala bych také větší nadhled nad zkoumaným materiálem a pozornost bych více přesunula na shrnující pasáže a závěry (shrnutí) jednotlivých analýz. Právě jednotlivé shrnující pasáže jsou tím, co mohlo být v rámci celé práce nejzajímavější (nebo na čem měla být práce založena především), při jejich hodnocení jsem však na vahách: Autorka bezesporu udělala hodně práce, nicméně jako by zpracovaný materiál připravila pro své nástupce, právě na závěrech by se ukázala autorčina schopnost formulovat určité tendence a určitá zobecnění, která z jejího výzkumu vyplynula.

Například když nás autorka seznamuje s povídkami a jejich autory, které byly v určitém ročníku časopisu (zde míněno ABC) otištěny, přivítala bych reflexi toho, co publikované povídky spojovalo, např. ve vztahu k tématu nebo společným kompozičním postupům apod., co dělalo časopiseckou povídku v rámci časopisu ABC typickou časopiseckou povídkou. Také mi schází určitá kontextuální propojenost popisů, uvedu příklad: diplomantka mapuje i to, jak se zvyšovaly ceny časopisů, to by ale bylo třeba posuzovat i ve vztahu ke konkurenčním časopisům daného období a k celkové situaci na trhu, nikoliv pouze v kontextu řady jednoho periodika.

Je patrné, že v rámci jednotlivých resumé Ester Bognárovou zajímá snad nejvíce to, jak časopisy „zrcadlí“ politickou a společenskou situaci. Možná by jen tato otázka mohla udávat směr celé práce a vydala by na samostatné pojednání, pokud by jí byla věnována větší pozornost a nestala by se pouhou součástí výčtu.

Struktura práce je koherentní (jak již řečeno výše), co se stylu týká, je třeba upozornit na to, že na některých místech se objevují hovorové obraty, které do odborného psaní nepatří. např. „časopis procházel tak trochu krizí“ (s. 153).

V rámci svého posudku bych ráda formulovala několik otázek, jež mne při čtení práce napadaly: Jak a čím si autorka vysvětluje úbytek literatury v obou sledovaných časopisech po revoluci? Například je to konstatováno v rámci mapování časopisu ABC, přestože v 70. a 80. letech na stránkách periodika vycházely autorské povídky?

Také by bylo užitečné specifikovat, co diplomantka míní stránkou obsahovou a formální při analýze celku časopisu? Kryje se snad toto dělení s rubrikami (částmi kapitol) Obsah a Výtvarná a grafická stránka? Pokud ano, je takové označení funkční?

Nenašla jsem nikde vysvětleno, proč autorka změněný název ABC hodnotí negativně ve vztahu k předchozí tradici. (?)

Ester Bognárová charakterizuje několik tendencí v rámci časopiseckého vývoje, zastavme se u dvou z nich: Časopis (ABC) opouští své tematické zaměření a chce oslovit a získat co nejvíce čtenářů – bylo by možné tuto tendenci popsat i ve vztahu ke kvalitě

časopisu? Ztrácí tak svou kvalitu, která byla tvořena právě odborným zaměřením? Ideologie a politika je nahrazena reklamami, tedy ideologií jiného druhu?

Na závěr konstatuji, že bakalářskou práci jako celek **doporučuji ji k obhajobě** a vzhledem k výše uvedeným výhradám text práce hodnotím známkou **velmi dobře** nebo **dobře**, a to podle průběhu obhajoby.

V Praze dne 28. 8. 2016

Mgr. Andrea Králíková, Ph.D.